

Tosun Terzioğlu:

Türkiye'ye farklı bir üniversite kazandırmak istiyoruz

NURAY ŞUMAN

Belki de pek çoğumuz O'nu Türkiye'nin en stratejik kurumlarından birinin başkanlığını yaptığı dönemde yakından tanıdık. 4 yıl, 10 ay TÜBİTAK Başkanlığı yaptığı dönemde oldukça radikal kararlar aldı ve onların sürekli savunucusu oldu. Bugün Prof.Dr. Tosun Terzioğlu'nda TÜBİTAK'ı özerk bir yapıya kavuşturmanın iç huzuru ve dinginliği var. Buna karşın yapamadıkları da var. Terzioğlu ile TÜBİTAK Başkanlığı sırasında yaptıkları ve yapamadıklarını konuştuk.

Şu anda TÜBİTAK'ta Bilim Kurulu Üyeliği yapan Terzioğlu şimdi bambaşka uğraşlar içinde. 15 Eylül'den bu yana Sabancı Üniversitesi Rektörü görevini üstlenen Terzioğlu, yönetim kadrosuyla birlikte farklı bir üniversite yaratmak peşinde. Terzioğlu ile nasıl bir üniversite düşlediklerini de konuştuk.

4 yıllık TÜBİTAK Başkanlığı nasıl geçti?

TÜBİTAK'ı daha özerk bir statüye kavuşturduk, bu önemliydi. Özerklik, özerk olan kurumlara büyük sorumluluk getirir. Özerk olmasına rağmen TÜBİTAK'ı hızlı işleyebilen, dinamik olabilen, vizyon yaratmada yardımcı olan bir kurum haline getirmeye çalıştık. Birçok yeni misyonlar da üstlendi TÜBİTAK. Türkiye içerisindeki kurum ve kuruluşlarla işbirliği olanakları aradı. Bunların bazısında başarılı olduk, bazılarında ise istediğimiz kadar başarılı olmadık. Belki anlayış, belki de kurumlar arasındaki birtakım kıskançlıklar bunu engelledi. Oysa TÜBİTAK'ın alanlarından biri olan bilim teknolojileri politikalarına baktığımız zaman bu, bütün dünyada çok farklı bir sistemdir. Bunun içinde TÜBİTAK gibi kuruluşlar olduğu gibi bütün üniversiteler, araştırma kuruluşları, bakanlıklar, planlama teşkilatı, hazine, dış ticaretle uğraşan kuruluşlar ve bütün sanayi sektörü de vardır. Burada mutlaka bir işbirliği zincirinin oluşması lazım. Benim çok inandığım bir şey var; Türkiye'de artık bir inovasyon politikası oluşmaya başladı. Ama burada en büyük eksikliğimiz bu konuyla ilgili kurum ve kuruluşla-

rin bu konuda işbirliğine yeterli yakınlık göstermemeleri.

1996'da TÜBİTAK'ın özerkliği tartışıldı. Siz özerkliği nasıl yorumluyorsunuz?

Çok hiyerarşik bir sistem düşünüyörüz. Devlet çok güçlü olmalı. Devletin bakanları, kuruluşları, her şeye hakim olmalı, onların dediği olmalı. Oysa bugün dünyada yönetim sistemleri oldukça kompleks. Hiçbir kişi ve kuruluş kendi konusu ile ilgili herşeyi kontrol edemez. Derse hiç bir şeyi kontrol edemez. Etmemeli de. Kontrol etmek, yönetmek yerine, tam tersi izlenirse, zaman zaman uyarılır-

"İnternet TÜBİTAK'ın desteklediği bir proje olarak

Türkiye'nin gündemine geldi ve çok çabuk yayıldı.

Ama burada tam rol paylaşımını oturtamadığımız için

İnternet Türkiye'de gecekonduların yayılması gibi

yayıldı. O noktada Türkiye olarak bir regülasyonu

ortaya koyamadık."

sa, eleştirilirse yapı daha iyi işler. Hükümet sözcüğünü de o bakımdan ilginç buluyorum. Hükümet yerine yönetim kelimesi kullanılır birçok dilde. Bizde hükümetin anlamı, hükmetmekten gelir, onunla eşdeğerdir. Bu çağda çok yanlış bir çağrışım.

Başkanlığınız sırasında gündeminize alıp, üzerine gidip de yapamadığınız neler oldu?

Türkiye'deki standartlar konusunu istediğimiz şekilde oturtamadık. Gerçekten standartlar konusunda TSE'nin de ciddi yatırımları var ama burada eksik olan bir rol paylaşımını devamlı gündeme getirdik. Ama onu yapamadık. Standartlar konusunda kimse hem hakim, hem savcı, hem avukat rolünü üstlenemiyor. Değişik kuruluşlar arasında bir rol paylaşımı gerekli. Standartlar konusunda belge veren tüm kurumların hepsinin verdiği belgele-

rin geçerliliği yurtdışında kabul edilirse Türkiye çok rahatlar. Bunu yapamadığınız takdirde önümüzdeki yıllarda özellikle ihracat konusunda ya büyük tıkanmalar yaşayacağız ya da yurtdışında belgeleme için oldukça ciddi miktarlarda para ödeyeceğiz.

Teknoparklar konusunu da Türkiye'nin gündemine TÜBİTAK olarak getirdik. Epeyce tartışıldı, mey-

na çıkarması gayet doğal. Üniversiteler, araştırma kurumları ise bu yolla bilgiye ulaşmak ve örneğin kütüphanelerinin fakirliklerini gidermek niyetindeler. Burada farklı amaçlar var, o yüzden bir düzenleyici kuruluş lazım. Türkiye'de İnternet'in ne şekilde gelişmesini istiyoruz? Özel sektörde hangi amaçlara dönük gelişmesini istiyoruz? Bir elektronik ticarete gidilmesini istiyor muyuz? Bunların master planı ortaya çıkması gerekir. Bu master plan TÜBİTAK, Ulaştırma Bakanlığı, TESİT, Türk Telekom, TTVG arasındaki işbölümü ile ortaya çıkıyor. Ama master planı bekleyecek durumumuz da yok. Öte yandan birtakım gecekondular oluşuyor.

Regülasyonda TT'den, sektörden, TÜBİTAK'tan temsilci olması gerek.

TÜBİTAK'ın TÜVAKA'da üstlendiği rol akademisyenler arasında tartışma konusu oldu. ULAKNET'e siz nasıl bakıyorsunuz?

TÜBİTAK'ın orada yapmaya çalıştığı şey bir kurtarma operasyonu. O operasyon da bütün o İnternet'teki karmaşa içerisinde akademik kuruluşlara hizmet götürmekti. ULAKNET'le beraber iki şeyi yapmak istiyoruz. YÖK'ün dokümantasyon merkezini giderek daha elektronik kütüphanecilik anlayışına sokmak ve ULAKNET adını verdiğimiz Türkiye içerisindeki ulusal akademik ağın omurgasını kurmak. Ve bunu YÖK ve Türk Telekom ile birlikte yapmak istiyoruz. Burada üniversitelerle diyalog çok önemli. Bu üniversitelere verilen bir hizmettir, bir kurtarma operasyonudur. ULAKNET iyice oturduğu zaman bütün bu hizmetin TÜBİTAK'tan ayrılması çok doğaldır. Yalnız üniversitedeki arkadaşlarımız şu anda unuttuların ki ULAKNET'teki insanlar gerçekten çok zor şartlarda, gecelerini gündüzlerine katarak Türk Telekom ile birlikte zaman zaman uyum içerisinde zaman zaman uyumsuzluk içerisinde hizmetlerini yapmaya çalışıyorlar.

Bir kuruluşu elbirliği ile yönetemeyiz. Bütün üniversitelerin yönettiği bir kuruluş, ben Türkiye'de göremiyorum. Eleştiriyi, öneriyi tabii ki açığz ama elbirliğiyle yönetemeyiz.

Bugün Sabancı Üniversitesi rektörsünüz. Bu noktada yap-mak istedikleriniz neler?

Sabancı Üniversitesi aşama aşama, plan yaparak 1999'da tam olarak inşaatı da bitirmiş olarak yeni yerleşkesinde eğitime başlamak istiyor. Bizim bir felsefemiz var. Bu felsefe gereği biz farklı bir üniversite yaratmak istiyoruz. Yurtiçi ve yurtdışındaki hiç bir üniversiteyi kendimize örnek almıyoruz. Ve iddialıyız. Ama öbür taraftan öğrenci sayısı bakımından alçak gönüllü-yüz. En fazla 3 bin öğrencisi olan bir üniversite hedefliyoruz. Daha çok niteliğe yatırım yapacağız. Bizim sloganlarımızdan bir tanesi de birlikte yaratmak birlikte öğrenmek, birlik-te öğretmek. Öğretim üyesi, öğrencisi hepsi beraber. Disiplinler arası çalışmalara önem vereceğiz. Bir matematikçinin tarihçi ile de konuşabilir olmasını sağlayacağız. Bir de hem globaliz hem de yerel. Yönetim konusunda sanayiden esinleneceğimiz ve esinlendiğimiz noktalar var. Ama ümit ediyorum, ileride geliştireceğimiz zaman bizim de sanayiye özellikle Türk sanayisine verebileceğimiz bilgi, karşılıklı etkileşim olacak.

Bizde üç ana fakülte veya konu var. Yönetim bilimleri, sanat ve sosyal bilimler, mühendislik ve doğa bilimleri. Bu üçüne de ağırlık veriyoruz. Ama bu üç ana alanın birbiri ile konuşmasını çok arzu ediyoruz.

Türkiye'de 'tek tip insan modeli' yetiştiren bir düzende Sabancı Üniversitesi'nin ilk →

→ *mezunları merakla beklemeyecek gibi görünüyor.*

Dünyada da bu konuda şikayet var. Örneğin sosyal konularda, yönetim bilimlerinde yetişen bir gencin iyi iletişim kurabilmesi çok önemlidir. Ama bir elektronik mühendisi iyi iletişim kurmasa da olur. Bu doğru değil. Bir elektronik mühendisinin de iyi iletişim kurabilmesi lazım. Bugün artık iş hayatının istediği insan; çok yönlü, çok beceriye sahip, bir takımın parçası olabilen insan. İletişim çok önemli. Bir elektronik mühendisi takımın parçası olacaksa, kendi raporunu kendi hazırlayıp kendisi sunabilecekse, kendisi karşı tarafı ikna edecekse iletişimi çok iyi bilmesi lazım. Bu kaçınılmaz. Bir sosyal bilimcinin de bilgisayarı kullanabilmesi lazım. Bilgisayarın sağla-

dığı olanakları hayatın içinde özümsemiş bir şekilde görmesi gerekiyor. Çok yönlü mezunlar vermeyi hedefliyoruz.

Bilişim teknolojisi anlamında Sabancı Üniversitesi'nde nasıl bir politika oluşturacaksınız?

Bilgi teknolojilerinin çok büyük bir kullanıcısı olacağız ama ümit ediyorum ki yaratıcısı da olacağız. Orada kazandığımız etkinliği üretim alanına da döndürebileceğiz. Tabii üretimi biz yapmayacağız. Bizim bilgimizin, becerimizin üretime dönüşmesi özel sektörle etkileşim içerisinde olacak bir şey. Bilgi teknolojilerinin sadece bilgisayar mezunu insanlarda değil herkes tarafından belirli ölçüde bilinmesini ve kullanılmasını isteyeceğiz. Bilgi teknolojisi bütün disiplinler içinde belli düzeyde birleştirici öğelerden bir tanesi olacak.

Sektörümüzde ara insan gücü eksikliği sorunu sıkça gün-

deme geliyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bu konu benim çok uğraştığım bir konu. Gerçekten Türkiye'deki yazılım endüstrisine baktığımız zaman, sayıca az da olsa ama çok yüksek nitelikli bir insan gücümüz var. Ama olaya şöyle bakalım. Ara insan gücü sorununun çözmek için mutlaka bilgisayar mühendisliği ya da disiplini okuması mı önemli? Özellikle üniversitelerin gündemine şunu getirmeye çalıştım: Üniversitede kendine göre yanlış bölüm seçtiğini hissedenleri sektöre ara insan gücü olarak yetiştirelim. Hatta bazı ülkelerden bu konuda yardımcı olabilecek şirketler, kuruluşlar da bulmaya çalıştım. Bu meyvesini vermedi, hala çok büyük bir ihtiyaç Türkiye'de. Bunun başlangıç noktası da üniversiteler.

Üniversitenin yönetiminde sektörümüzden tanıdık isimler var mı?

Evet. Yıllardır IBM'de çalışmış ve emekli olmuş Yücel Eğecioğlu BT Direktörü; Hüsnü Paçacıoğlu da Genel Sekreterimiz oldu. Bilgi altyapımızda bilgi teknolojilerini kullanarak mümkün olduğu kadar hiyerarşik yönetim biçimleri olmadan üniversite öğretim üyelerini yönetim ile vakitlerini geçirmeden öğrencimizin, üniversite öğretim üyesinin bilgiye kolayca istediği yerden ulaşabilmesi, istediği işleri oradan yapmasını sağlayarak bir yerde yalın yönetim sistemine bu yönetim projesi ile ulaşmak istiyoruz. Bu yönetim projesinin önemli bir kısmının da bilgi teknolojilerinin anlamlı kullanımı olduğunu söyleyebiliriz.